

ARTICOLE

INCIDENTE CU PRIVIRE LA COMPETENȚĂ ÎN CONTEXTUL REGLEMENTĂRILOR DIN NOUL COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ ÎN MATERIA PROCESULUI CIVIL INTERNAȚIONAL

dr. Sergiu DELEANU*

Résumé. *Les incidents d'instance sur la compétence dans le cadre du procès civil international. Les dispositions du nouveau code de procédure civile roumain concernant les incidents d'instance sur la compétence dans le cadre du procès civil international combinent – en général dans une manière appropriée – les constantes normatives dans ce domaine avec les conceptions qui résultent des normes internationales et de la jurisprudence étrangère. Nous nous sommes arrêtés sur quelques incidents d'instance – dans le sens étendu de cette expression – pour des observations et des possibles suggestions.*

Mots clés: *Procès civil international; Prorogation volontaire de compétence; Clause attributive de juridiction; Exception d'arbitrage; Questions préliminaires; Questions incidentes; Mesures provisoires, conservatoires et d'exécution; Litispendance; Connexité.*

Cuvinte cheie: *Proces civil internațional; Prorogare voluntară de competență; Clauză atributivă de jurisdicție; Excepție de arbitraj; Chestiuni prealabile; Chestiuni incidente; Măsurile provizorii, conservatorii și de executare; Litispendență; Conexitate*

În cadrul acestei analize vom avea în vedere următoarele aspecte: 1) Prorogarea voluntară de competență în favoarea instanței române și alegerea forului; 2) Excepția de arbitraj; 3) Chestiunile preliminare; 4) Cererile incidentale; 5) Măsurile provizorii, conservatorii și de executare; 6) Litispendența și conexitatea internațională.

Aceste aspecte vor fi examinate în funcție de prevederile noului nostru cod de procedură civilă, fără a ignora însă dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, cele ale Convenției de la Geneva privind arbitrajul comercial internațional, din anul 1961, cele ale Convenției de la New-York pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, din anul 1958, precum și jurisprudența Curții de Justiție a

Uniunii Europene. Anumite soluții care s-au conturat pe plan european pot să orienteze și instanțele române în practica lor, determinând o jurisprudență unitară, în raport cu textele noului cod de procedură civilă și cu cele europene; altele ni se par însă discutabile sau nesusceptibile să fie luate în considerare, din perspectiva dispozițiilor codului de procedură civilă ori a unor convenții internaționale.

1) Prorogarea voluntară de competență în favoarea instanței române și alegerea forului. Voința părților poate să fie relevantă în domeniul competenței internaționale, ceea ce semnifică faptul că regulile de competență pe care le vom examina nu sunt fundamentate nici pe criteriul domiciliului sau al sediului pârâtului, nici pe criteriul obiectului litigiului.

Prorogarea voluntară de competență în favoarea instanței române poate să fie determinată de neinvocarea de către pârât a excepției de necompetență în fața instanței din țara noastră unde el a fost chemat în judecată. Pe de altă parte, prorogarea voluntară de competență – în favoarea instanței române sau a unei instanțe străine – poate să opereze ca urmare a încheierii de către părți a unei convenții de alegere a forului.

În esență, prorogarea voluntară de competență este posibilă în materiile având ca obiect drepturi de care părțile pot să dispună liber.

Art. 1066 C.proc.civ. reglementează prorogarea voluntară de competență în favoarea instanței române, iar art. 1067 C.proc.civ. se referă la convenția de alegere a forului.

Potrivit art. 1066 C.proc.civ.: (1) Când, în materii având ca obiect drepturi de care ele dispun liber conform legii române, părțile au convenit valabil competența instanțelor române de a judeca litigii actuale sau eventuale privind asemenea drepturi, instanțele române sunt singurele competente.

(2) Cu excepția cazurilor în care prin lege se dispune altfel, instanța română în fața căreia pârâtul este chemat rămâne competentă de a judeca cererea, dacă pârâtul se prezintă în fața instanței și formulează apărări în fond, fără a invoca excepția de necompetență, cel mai târziu până la terminarea cercetării procesului în fața primei instanțe.

(3) În situațiile prevăzute la alin. (1) și (2), instanța română sesizată poate respinge cererea, când din ansamblul circumstanțelor rezultă că litigiul nu prezintă nicio legătură semnificativă cu România.

Prorogarea voluntară de competență în favoarea instanței române sau prorogarea voluntară de jurisdicție, în condițiile prevăzute de art. 1066 C.proc.civ., poate fi considerată, de asemenea, o formă specifică de transpunere, „adecvată”, în dreptul privat cu elemente de extraneitate, a prevederilor art. 126 C.proc.civ. referitoare la convenția atributivă de competență sau de alegere a instanței, cu precizarea că, în

legătură cu un proces internațional, alegerea părților privește, în general, o instanță română sau o instanță străină.

Uneori, atunci când părțile convin asupra unei jurisdicții care, oricum, normal, era competentă, suntem în prezența unei pseudoprorogări, acordul părților având ca scop numai evitarea unei alte jurisdicții, care s-ar putea considera competentă.

Întrucât nu sunt prevăzute exigențe specifice în materie internațională, convenția atributivă de competență poate fi făcută în scris sau ea poate rezulta tacit, dar neîndoielnic, din faptul că pârâțul nu invocă excepția de necompetență cel mai târziu până la terminarea cercetării procesului în fața primei instanțe, o perioadă suficientă și rezonabilă pentru aducerea în fața instanței a acestui incident.

Cât privește legea aplicabilă convenției atributive de competență, opinăm, alături de alți autori și de o parte a jurisprudenței, că trebuie să se distingă între „licitatea” și „validitatea” convenției, prima fiind tranșată prin exigențele legii române, cealaltă potrivit regulii de conflict din materia contractelor¹.

Sub aspectul „licității”, din cuprinsul reglementărilor rezultă că litigiul trebuie: să aibă un element de extraneitate, adică să fie izvorât dintr-un raport juridic cu element de extraneitate; să aibă o legătură „semnificativă” cu România; să privească drepturi de care părțile pot dispune sau, mai exact, în context, să nu contravină dispozițiilor cu privire la competența, personală sau patrimonială, „exclusivă”.

Sub aspectul „validității”, aducem în atenție, îndeosebi, necesitatea unui consimțământ cert, neîndoielnic, și cerința ca obiectul convenției să îl constituie competența judiciară a instanțelor române.

Convenția atributivă de competență – ca orice altă convenție – își produce efectele numai între părțile ei (*res inter alios acta, aliis necque nocere, necque prodesse potest*), exceptând situația terților care succed în toate drepturile și obligațiile părților la convenție.

În prezența unei clauze atributive de competență, validă și licită, instanța română este obligată să se pronunțe asupra litigiului, în întregul lui, și, dacă așa s-a prevăzut de părți, asupra tuturor litigiilor derivate din contractul principal.

Regulamentul nr. 593/2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Regulamentul Roma I), aidoma Convenției de la Roma, din anul 1980, în aceeași materie, a exclus expres din domeniul ei de aplicare convențiile atributive de competență.

Corespunzător art. 1067 C.proc.civ.: (1) În materie patrimonială, părțile pot conveni asupra instanței competente să judece un litigiu actual sau eventual izvorând dintr-un raport cu elemente de extraneitate. Convenția poate fi încheiată prin înscris, telegramă, telex, telecopiator sau orice alt mijloc de comunicare ce permite a-i stabili proba printr-un text. În lipsă de stipulație contrară, competența forului ales este exclusivă.

(2) Alegerea instanței este fără efect dacă ea conduce la lipsirea în mod abuziv a uneia din părți de protecția pe care i-o asigură o instanță prevăzută de legea română. De asemenea, alegerea este fără efect când instanța aleasă este străină, iar litigiul este de competența exclusivă a instanțelor române, precum și când instanța aleasă este română, iar litigiul este de competența exclusivă a unei instanțe străine.

(3) Instanța aleasă nu se poate declara incompetentă dacă:

a) una din părți are domiciliul/reședința obișnuită, respectiv un sediu secundar în circumscripția acestei instanțe;

b) dreptul aplicabil litigiului conform dreptului internațional privat român este legea română.

Condițiile acestei posibile convenții pentru „alegerea forului” – de fapt, alegerea instanței – rezultă a fi următoarele: litigiul să aibă un element de extraneitate; litigiul să aibă un obiect patrimonial; părțile să realizeze „în scris” un acord în sensul alegerii forului, indiferent însă de mijlocul practic prin care s-a stabilit comunicarea mutuală; prin desemnarea astfel a forului, să nu fie anulate sau restrânse „abuziv” măsurile de protecție pe care le asigură părții o instanță prevăzută de legea română; prin alegerea forului, dacă instanța este una străină, să nu se încalce competența exclusivă a instanței române sau, invers, dacă instanța desemnată este una română să nu se încalce competența exclusivă a unei instanțe străine.

După cum s-a afirmat în doctrină, părțile ar putea să aleagă instanța competentă și verbal, aceasta luând act de manifestarea de voință a părților în încheierea de ședință.²

În general, consimțământul părților și exigențele vizând forma scrisă a convenției pentru alegerea forului pot să fie considerate ca fiind satisfăcute în raport cu anumite acte de procedură îndeplinite de părți.

Efectul convenției, numai *inter partes*, îl constituie faptul că instanța desemnată prin acordul părților dobândește astfel o competență exclusivă.

Instanța desemnată nu se poate declara incompetentă dacă: una din părți are domiciliul/reședința obișnuită, respectiv un sediu secundar – *a fortiori* un sediu principal – în circumscripția acestei instanțe; dreptul aplicabil litigiului conform dreptului internațional privat român este legea română.

Cât privește interdicția încălcării competenței exclusive a instanței române, urmează să se observe și dispozițiile art. 1081 C.proc.civ., potrivit cărora convențiile sunt inoperante pentru situațiile de competență exclusivă în materia cererilor privind starea și capacitatea persoanelor și în materia unor acțiuni patrimoniale, expres prevăzute de art. 1078-1079 C.proc.civ.

Având în vedere că art. 1066 alin. 1 C.proc.civ. se referă la o convenție privind „competența instanțelor române”, credem că prorogarea voluntară de competență poate să fie luată în considerare atât în situația în care părțile indică o anumită instanță

română ca fiind competentă, cât și în cazul în care ele folosesc o formulă generală, ce conține însă elemente obiective care permit stabilirea instanței ce va soluționa litigiul.

Această linie de gândire rămâne pertinentă, în opinia noastră, inclusiv în cadrul art. 1067 C.proc.civ.³

De asemenea, pe temeiul art. 1067 C.proc.civ., părțile ar putea chiar conveni, în cuprinsul unei clauze redactată în interesul reclamantului, că acesta va putea să opteze între instanțele aparținând unor state diferite. În această ipoteză, prevederile alineatului 2 al art. 1067 C.proc.civ. vor fi, firește, aplicate în mod adecvat.

În condițiile în care clauza este încheiată în interesul reclamantului, acesta ar putea opta între instanța competentă potrivit regulilor de principiu privind competența teritorială, renunțând, așadar, la beneficiul clauzei de alegere a competenței, și instanța menționată în convenția pentru alegerea forului.

Într-adevăr, art. 1067 alin.1 C.proc.civ. *in fine* prevede că competența forului ales este exclusivă „în lipsă de stipulație contrară”. Prin urmare, o renunțare la beneficiul clauzei de alegere a competenței este posibilă, iar pârâtul nu s-ar putea opune.⁴

În raport cu reglementările art. 1066 alin. 3 C.proc.civ. și cu cele ale art. 1067 alin. 3 C.proc.civ. poate să fie susținută ideea unei legături semnificative a litigiului cu statul căruia îi aparține instanța aleasă de către părți, dar această cerință credem că poate să fie interpretată, în principiu, în sens larg. Astfel, art. 1067 alin. 3 lit. b C.proc.civ. dispune că instanța aleasă nu se poate declara necompetentă dacă dreptul aplicabil litigiului conform dreptului internațional privat român este legea română.

În materie contractuală, legea aplicabilă poate să fie aleasă de către părți atât în considerarea unor elemente de ordin obiectiv, cât și ținând seama de aspecte cu caracter subiectiv.

În ceea ce privește obligațiile necontractuale, art. 19 din Regulamentul nr. 864/2007 consacrat legii aplicabile în acest domeniu (Regulamentul Roma II) recunoaște părților o libertate similară.

Se poate apoi observa că, în materiile ce au ca obiect drepturi de care părțile pot să dispună liber, acestea pot stabili ca un eventual litigiu dintre ele să fie soluționat de o anumită instanță de judecată sau prin arbitraj. În cazul arbitrajului nu se solicită existența unei legături a litigiului cu țara unde se află sediul tribunalului arbitral. Ar fi, așadar, dificil să se justifice, referitor la aceeași convenție de alegere a organului de jurisdicție competent, instituirea unor restricții atunci când este vorba de o instanță etatică și, dimpotrivă, acceptarea unui regim juridic liberal pentru o formă de justiție privată.

Alegerea de către părți a legii unui anumit stat în calitate de lege care să guverneze contractul nu se interpretează în sensul că părțile au dorit ca instanțele aparținând aceluși stat să soluționeze litigiile ce ar putea să apară între ele.⁵

Dispozițiile privind convenția asupra instanței competente au caracter derogator de la regulile de principiu referitoare la competență și, în consecință, consimțământul părților trebuie să fie, într-o asemenea situație, neîndoielnic. De altminteri, prevederile 1067 alin. 1 C.proc.civ. consacrate formei convenției de alegere a forului au în vedere acest aspect.⁶

Mai notăm că, în contextul analizării efectelor convenției privind alegerea forului față de terți, în practica instanțelor Uniunii Europene s-a reținut că, în cazul stipulației pentru altul, beneficiarul nu este ținut de cerințele de formă referitoare la convenția de alegere a forului. Așadar, beneficiarul poate să invoce convenția privind alegerea forului, chiar dacă nu a subscris-o pentru a o valida. Totuși, stipulantul trebuie să își fi manifestat în mod neechivoc consimțământul pentru un sistem general și deschis de prorogare a competenței.⁷ Această soluție poate să orienteze și practica instanțelor române.

2) Excepția de arbitraj. Referindu-se la excepția de arbitraj, art. 1068 C.proc.civ. stipulează că în ipoteza în care părțile au încheiat o convenție de arbitraj vizând un litigiu arbitrabil conform legii române, instanța română sesizată își va declina competența, cu excepția situațiilor în care:

- a) pârâtul nu a invocat excepția de arbitraj până la primul termen la care a fost legal citat;
- b) instanța constată că respectiva convenție de arbitraj este caducă sau inoperantă;
- c) tribunalul arbitral nu poate fi constituit sau arbitrul unic nu poate fi desemnat din motive vădit imputabile pârâtului.

Convenția de arbitraj în litigiile internaționale prezintă, pe lângă avantajele îndeobște recunoscute arbitrajului (celeritate, discreție, suplețe, posibilitatea desemnării unor arbitri calificați în raport cu natura și obiectul litigiului etc.), și unele avantaje proprii, specifice, precum posibilitatea desemnării unor arbitri de cetățenie străină; neutralitatea arbitrilor, în sensul că, fiind din țări diferite, ei nu sunt tributari anumitor concepte juridice și etice; posibilitatea detașării litigiului de orice lege etatică; dezbaterea litigiului într-o limbă de circulație internațională.⁸

Corepunzător art. 1068 C.proc.civ., în fața instanței de judecată română, arbitrabilitatea litigiului este analizată pe baza dispozițiilor legii române.

Criteriul naturii patrimoniale a cauzei sau a drepturilor disponibile, criteriul ordinii publice de drept internațional privat român și criteriul competenței exclusive a instanțelor de judecată române orientează instanțele noastre pentru a hotărî dacă un litigiu este ori nu arbitrabil.

Soluția reținută în cuprinsul art. 1068 C.proc.civ. este în concordanță cu prevederile art. VI par. 2 alin. ultim din Convenția de la Geneva privind arbitrajul comercial internațional, din anul 1961, care dispune că judecătorul sesizat poate să nu recunoască convenția de arbitraj dacă, după legea forului, litigiul nu este susceptibil de arbitraj.

Potrivit art. II par. 1 și 3 din Convenția de la New-York pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, din anul 1958, instanța de judecată nu este obligată să îndrume părțile la arbitraj, dacă litigiul ivit nu este susceptibil să fie rezolvat pe această cale. În cuprinsul Convenției de la New-York nu se arată care este legea în funcție de care va fi examinată problema arbitrabilității litigiului, dar credem că aceasta este legea forului, întrucât răspunsul dat la această problemă are consecințe în ceea ce privește competența instanței de judecată.

Esențialmente, *mutatis mutandis*, datele problemei, în ipoteza existenței unui compromis sau a unei clauze compromisorii, sunt identice cu cele din dreptul „intern”, „comun”, doar că litigiul care face obiectul convenției de arbitraj este unul internațional.

Instanța își verifică competența dacă, sesizată fiind cu soluționarea unui litigiu, pârâțul din acel proces invocă faptul că, în legătură cu respectivul litigiu, s-a „încheiat” o convenție arbitrală. Totuși, într-o asemenea situație, instanța nu trebuie să se mărginească doar la verificarea „existenței” convenției arbitrale, a „încheierii” ei, ci ea trebuie să aprecieze convenția însăși, sub aspectul valabilității, actualității și eficacității ei.

Chiar în condițiile existenței formale a unei convenții de arbitraj, instanța va reține spre soluționare procesul dacă pârâțul, până la primul termen la care a fost legal citat, nu se prevalează de existența ei sau dacă ea constată că respectiva convenție este caducă ori inoperantă.

Tot astfel va proceda instanța, adică reținând litigiul spre judecată, întocmai ca în dreptul „intern”, „comun” și atunci când „tribunalul arbitral nu poate fi constituit sau arbitrul unic nu poate fi desemnat din motive vădit imputabile pârâțului”.

Pentru ca instanța să procedeze la verificarea propriei competențe trebuie însă să fie întrunite următoarele condiții: partea să fi introdus la instanță o cerere introductivă pentru soluționarea aceluși litigiu; amândouă sau una dintre părți să invoce existența convenției arbitrale și astfel ele sau ea, după caz, să ridice excepția de necompetență a instanței sau cum se spune în titlul marginal al articolului comentat, „excepția de arbitraj”; invocarea excepției să se fi făcut până la primul termen la care pârâțul a fost legal citat, altfel pasivitatea lui semnificând acordul la disoluția convenției încheiate; tribunalul arbitral să nu fi fost încă investit cu soluționarea aceluși litigiu, întrucât, altfel, el are privilegiul „competenței asupra competenței”. Rezolvarea de către instanța de judecată a oricărui incident deși există o convenție de arbitraj ar semnifica, anacronic, asumarea competenței instanței în acel litigiu, ignorarea implicită a principiului „competența competenței”.⁹

Așadar, la cererea părții și constatând existența unei convenții arbitrale valabile și operante, inevitabil instanța „își va declina competența”. Soluția „declinării competenței”, împrumutată neinspirat din „dreptul intern”, nu este riguroasă sub aspect procedural. Instanța nu-și poate „declina competența” în favoarea tribunalului arbitral, de altfel încă neconstituit (!) și, oricum, făcând parte dintr-o altă formă de jurisdicție, ci pur și simplu ea trebuie să constate că litigiul care face obiectul acelei convenții a fost exclus din competența instanțelor judecătorești.

3) Chestiunile preliminare. Corespunzător art. 1072 C.proc.civ., instanța română sesizată judecă pe cale incidentală chestiunile care nu intră în competența sa, dar a căror soluționare este necesară pentru a decide asupra cererii principale.

Textul articolului comentat evocă, la modul general, o prorogare legală de competență, conform principiului îndeobște admis – pentru contracararea manevrelor dilatorii și pentru buna administrare a justiției – că judecătorul acțiunii este și judecătorul tuturor excepțiilor și al altor incidente ivite în cauză.

Observând și prevederile art. 1073 C.proc.civ., cu privire la prorogarea competenței asupra cererilor incidentale, putem admite că textul aici în discuție vizează excepții procedurale, mijloace de apărare și orice alte chestiuni simplamente prelabile, nu însă și rezolvarea cererilor incidentale.

Problema care stăruie este aceea de a ști dacă textul cuprinde în perimetrul lui de aplicare și „chestiunile prejudiciale” de competența altor instanțe interne sau de competența unor instanțe străine.

„Chestiunile preliminare” nu trebuie identificate cu „chestiunile prejudiciale”, care, în considerarea naturii lor, sunt rezervate, prin norme imperative de competență, altor instanțe decât cele civile (bunăoară, instanței de contencios administrativ). Faptul că litigiul este internațional, în lipsa unor dispoziții speciale derogatorii, nu anulează competența exclusivă de soluționare a unor chestiuni prejudiciale. Concluzia este în concordanță și cu prevederile art. 123 alin. (1) C.proc.civ., care exclud din domeniul extinderii competenței instanței investite cu soluționarea cererii principale chestiunile prejudiciale de competența exclusivă a altei instanțe.

Întrucât instanța română nu se poate substitui instanței străine, competentă să se pronunțe asupra unei chestiuni prejudiciale (de exemplu, asupra legalității actului administrativ emis de autoritatea acelui stat), opinăm că, în astfel de situații, se impune suspendarea judecării până la soluționarea chestiunii prejudiciale de către instanța străină competentă.

Problema chestiunii prejudiciale de competența unei instanțe străine nu a fost rezolvată rectiliniu și ferm în doctrina și jurisprudența franceze, uneori instanțele franceze considerându-se competente să statueze, cu titlu incidental, bunăoară,

asupra naționalității străine sau asupra unui act administrativ străin; altelei s-a considerat că rămâne la aprecierea judecătorului trimiterea chestiunii prejudiciale spre rezolvare instanței străine competente¹⁰.

4) Cererile incidentale. Instanța competentă să judece cererea originală este, de asemenea, competentă, potrivit art. 1073 C.proc.civ., să judece:

a) cererile de intervenție, cu excepția cazurilor când asemenea cereri ar fi fost formulate numai pentru a-l sustrage pe intervenient de la jurisdicția normală competentă;

b) cererea reconvențională.

Mutatis mutandis, sunt aplicabile prevederile art. 123 alin. (1) C.proc.civ. din legea comună de procedură civilă.

Câteva precizări sunt necesare: prin „cererile de intervenție” urmează a se înțelege cele de intervenție voluntară sau forțată a unui terț în proces; cererea de intervenție nu trebuie să se facă abuziv, numai pentru sustragerea intervenientului de la jurisdicția ce îi este competentă, ceea ce, de altfel, ar echivala cu o „fraudă la lege”; între cererea incidentală și cererea principală trebuie să existe o legătură – nu neapărat de conexitate – care să justifice judecarea lor împreună.

Doctrina și jurisprudența franceze au fost ezitante asupra chestiunii dacă o clauză atributivă de competență de care se prevalează intervenientul forțat are sau nu eficacitate în raport cu regula de competență derivată, rezultată prin prorogare. Se pare că opinia majoritară mai recentă este în sensul că clauza atributivă de competență prevalează asupra regulii de competență derivate. Subscriem acestei orientări pentru asigurarea eficacității și obligativității convențiilor, exceptând situațiile de indivizibilitate.

A *fortiori* trebuie să prevaleze în raport cu regulile de competență derivată o clauză compromisorie.

5) Măsurile provizorii, conservatorii și de executare. Conform art. 1074 C.proc.civ., în situații de urgență, instanța română este, de asemenea, competentă să dispună măsuri provizorii, conservatorii și de executare privind persoane sau bunuri aflate în România la data introducerii cererii, chiar dacă, potrivit dispozițiilor cărții a VII-a din codul de procedură civilă, ea nu ar fi competentă să judece fondul.

„Forumul de urgență” este deplin justificat, prin însăși natura și scopul acestuia.

Îl numim însă astfel numai din fidelitate față de textul legal, fiindcă, în realitate, nu „urgența” este criteriul atributiv de competență în luarea măsurilor provizorii și/sau conservatorii, ci faptul că executarea efectivă a acestor măsuri urmează să se realizeze pe teritoriul statului român, deși asupra fondului este competentă să se pronunțe o instanță străină.

Modul de formulare a articolului comentat ar putea induce însă ideea că, în legătură cu măsurile provizorii și/sau conservatorii ori de executare totdeauna am fi în prezența unui „forum de urgență”, ceea ce, de cele mai multe ori, este adevărat, chiar unele dintre aceste măsuri (de exemplu, sechestrul asigurător, ordonanța președințială) implicând cerința „urgenței”. Totuși, criteriul atributiv de competență în legătură cu asemenea măsuri nu este „urgența”, așa încât cele două ipoteze nu trebuie suprapuse.¹¹

Măsurile evocate, inclusiv cele de executare, se pot referi la persoane sau la bunuri, dacă se află pe teritoriul statului român.

Asemenea măsuri pot fi dispuse de instanțele române și atunci când competența de soluționare a fondului procesului internațional revine unui tribunal arbitral. De altminteri, art. 1116 alin. 2 C.proc.civ. evocă posibilitatea tribunalului arbitral de a cere concursul instanței de judecată competentă, dacă partea vizată nu se supune voluntar măsurilor provizorii sau conservatorii dispuse de arbitri. În această ipoteză, instanța competentă aplică propria lege.

Pe aceeași linie de gândire, art. VI par. 4 din Convenția de la Geneva stipulează că solicitarea unor măsuri provizorii sau conservatorii nu trebuie să fie considerată ca incompatibilă cu convenția de arbitraj și nici ca o supunere a litigiului, în ceea ce privește fondul său, instanței judecătorești.

O instanță română nu este însă competentă să ridice măsurile respective dispuse de o instanță străină.

Cât privește posibilitatea instanței române ca, în contextul luării măsurilor arătate, să facă aprecieri asupra fondului, în ce ne privește, considerăm că o astfel de posibilitate nu trebuie cu totul exclusă, uneori ea fiind chiar inevitabilă (bunăoară, în cazul unei poprii asigurătorii), dar aprecierea trebuie să se mărginească doar la ceea ce este strict necesar: aparența creanței și fundamentul ei. Pe scurt, credibilitatea „cauzei” măsurilor solicitate.

6) *Litispendența și conexitatea internațională*. Litispendența internațională este reglementată în cadrul art. 1075 C.proc.civ. după cum urmează: (1) Când o cerere este pendinte în fața unei instanțe străine și este previzibil că hotărârea străină va fi susceptibilă de recunoaștere sau de executare în România, instanța română sesizată ulterior cu o cerere între aceleași părți, având același obiect și aceeași cauză, poate suspenda judecata până la pronunțarea hotărârii de către jurisdicția străină. Instanța română va respinge cererea când hotărârea străină pronunțată este susceptibilă de a fi recunoscută conform dispozițiilor cărții a VII-a din cod.

(2) În cazul suspendării prevăzut la alin. (1), dacă jurisdicția străină se declară necompetentă sau dacă hotărârea străină pronunțată nu este susceptibilă de a fi recunoscută în România, instanța română repune procesul pe rol la cererea părții interesate.

(3) Faptul că o cauză este sau nu pendinte în fața jurisdicției străine se determină conform legii statului în care are loc procesul.

Litispendența internațională este reglementată și în cuprinsul Regulamentului nr. 44/2001, la art. 27, 29 și 30. După cum reiese din dispozițiile art. 27 din regulamentul arătat, această situație privește „instanțe din state membre diferite”.¹² Dacă instanța de judecată aparține unei țări terțe care a ratificat Convenția de la Lugano privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, încheiată între Comunitatea Europeană și statele Asociației Europene a Liberului Schimb, în anul 2007, se aplică art. 27 din cadrul acesteia.¹³

Pentru a exista o situație de litispendență internațională, în sensul art. 1075 C.proc.civ., trebuie să fie întrunite câteva condiții, unele comune, altele speciale: cele două litigii cu care au fost sesizate două instanțe diferite, dintre care una română, să fie „identice” sub aspectul exigențelor cerute pentru ipoteza autorității lucrului judecat; litigiile să fie pendinte, inclusiv, cât privește instanța străină, potrivit regulilor proprii acesteia, adică, la momentul sesizării instanței române, o instanță străină să fi fost deja valabil sesizată cu același litigiu; cele două instanțe sesizate, din care una română, să fie deopotrivă competente, altfel invocându-se excepția necompetenței; ambele instanțe sesizate să fie judiciare, nepunându-se problema litispendenței între o instanță și un tribunal arbitral; în mod rezonabil, să fie previzibilă recunoașterea hotărârii instanței străine sau executarea ei în România.

Excepția litispendenței trebuie invocată *in limine litis*.

Această excepție poate opera indiferent de natura litigiului, patrimonial sau extrapatrimonial, susceptibil de tranșare printr-o hotărâre constitutivă de drepturi sau printr-o hotărâre declarativă.

Excepția litispendenței nu poate opera atunci când competența instanței române este „exclusivă”; într-o astfel de situație, excepția litispendenței este inadmisibilă și pentru că, oricum, hotărârea adoptată de instanța străină nu poate fi recunoscută în România.

Pentru a tranșa excepția litispendenței, instanța română nu verifică competența instanței străine sesizate cu rezolvarea aceluiași litigiu, ci pur și simplu constată că acea instanță, potrivit propriilor reguli de competență, s-a considerat competentă să rezolve litigiul. Fiecare dintre instanțele implicate analizează îndeplinirea condițiilor referitoare la situația de litispendență pe temeiul reglementărilor din propria lege națională, decidând data la care se consideră că a fost sesizată. În ipoteza unui conflict pozitiv, hotărârea

străină nu va putea să fie recunoscută în țara noastră, deoarece procesul se află în curs de judecată în fața instanței române la data sesizării instanței străine (art. 1096 alin. 1 lit. c C.proc.civ.).¹⁴

Dacă sunt întrunite condițiile arătate, instanța română poate suspenda judecata până la pronunțarea hotărârii de către jurisdicția străină. În cazul suspendării judecării, dacă jurisdicția străină se declară incompetentă sau dacă hotărârea străină nu este susceptibilă de a fi recunoscută în România, instanța română repune procesul pe rol, la cererea părții interesate.

În opinia noastră, suspendarea judecării de către instanța română ulterior sesizată ar trebui să opereze și în eventualitatea în care părțile au convenit că instanța competentă să judece cauza este cea română. După ce jurisdicția străină se declară incompetentă, instanța română va repune procesul pe rol.

Existența unei convenții pentru alegerea forului în favoarea instanței române nu ar trebui să conducă, în mod mecanic, la concluzia că instanța străină ce a fost prima sesizată nu are competența să judece procesul.

Prevederile art. 1075 C.proc.civ. se corelează însă cu cele ale art. 1067 din cod. Instanța română desemnată nu se poate declara incompetentă, dacă se aplică alineatul 3 al art. 1067 C.proc.civ. Suspendarea judecării ar fi, în aceste circumstanțe, lipsită de sens.

Instanța română va respinge cererea când hotărârea străină pronunțată este susceptibilă de a fi recunoscută în România.

Uneori, doctrina și jurisprudența califică litispendența ca „excepție de incompetență”¹⁵. O astfel de calificare rămâne discutabilă, putându-se spune, cel mult, că litispendența evocă un conflict latent de competență, iar excepția litispendenței tinde la asigurarea preventivă a funcției negative a autorității lucrului judecat.

Condiția prevăzută, după modelul și al altor reglementări, ca hotărârea străină să fie susceptibilă de recunoaștere sau de executare în România, este extrem de dificilă, ea implicând, cum s-a spus, obligația instanței române de a face un „pronostic” cu privire la regularitatea hotărârii străine¹⁶ și eficacitatea acesteia în România. Dificultatea acestei condiții este însă mult aplatizată prin faptul că, în condiții de litispendență, instanța nu se „dezinvestește”, ci doar „suspendă” judecata până la pronunțarea instanței străine.

Aplicându-se așa-numitul principiu *perpetuatio fori*, competența instanței rămâne dobândită chiar dacă, ulterior cererii introductive, un eveniment face să dispară elementul pe care s-a întemeiat competența instanței¹⁷. Această soluție rămâne preferabilă celei reținute în dreptul Uniunii Europene care presupune, potrivit art. 27 din Regulamentul nr. 44/2001, ca instanța sesizată ulterior să suspende din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate,

iar după stabilirea competenței acesteia să își decline competența în favoarea ei, chiar dacă hotărârea ce va fi pronunțată în statul primei instanțe sesizate nu este susceptibilă de recunoaștere sau de executare în propria țară.

Art. 1076 C.proc.civ. se referă la conexitatea internațională. Potrivit art. 1076 C.proc.civ., când instanța română este sesizată cu judecarea unei cereri, ea este competentă să judece și cererea care este legată de cea dintâi printr-un raport atât de strâns încât există interesul pentru cercetarea și judecarea acestora în același timp cu scopul de a evita soluții care nu ar putea fi conciliate dacă cererile ar fi judecate separat.

Textul de referință reglementează „conexitatea internațională”, în esență, în aceiași termeni ca în dreptul intern, comun. Totuși, unele elemente specifice și inevitabile sunt notabile.

Excepția conexității poate fi invocată și eventual ea poate fi admisă dacă sunt întrunite următoarele condiții, unele neprevăzute *in terminis*, dar necesare: investiția a două instanțe, din care una română, cu cereri introductive; instanța romană să fi fost sesizată ulterior celei străine; ambele instanțe investite să fie competente, altfel, prin admiterea excepției creându-se un „*vid judiciar*”; cauzele aflate în competența celor două instanțe să fie pendinte, conform normelor procedurale proprii fiecăreia dintre ele; excepția să fie ridicată în fața celei de-a doua instanțe investite; între cele două cereri introductive să existe „un raport atât de strâns” (!), încât să se justifice interesul judecării acestora împreună sau – cum impropriu spune textul legal – pentru judecarea acestora „în același timp” (!); judecarea separată a celor două cereri să fie de natură a conduce la hotărâri care nu ar putea fi conciliate; excepția să fie invocată *in limine litis*; hotărârea ce s-a adopta de către instanța străină să fie susceptibilă de recunoaștere în România.

Spre deosebire de litispendența internațională, conexitatea internațională nu implică sesizarea instanțelor cu cereri între aceleași părți, având același obiect și aceeași cauză. Interpretarea în sens larg a condițiilor art. 1075 C.proc.civ. poate să dea însă naștere unor dificultăți în ipoteza delimitării unei situații de litispendență internațională de cea în care este posibilă conexitatea internațională, regimul juridic aplicabil în cele două situații fiind diferit.

Din cuprinsul reglementării comentate, rezultă că, totdeauna, admiterea excepției de conexitate internațională, excepție ridicată în fața instanței române, atunci când o cerere introductivă a fost deja formulată în fața instanței străine, ar avea ca rezultat extinderea competenței instanței române și cu privire la cea dintâi cerere. Dacă acesta este înțelesul exact, soluția ni se pare cel puțin discutabilă, chiar eronată. Efectul admiterii excepției nu poate fi extinderea competenței instanței române și cu privire la cererea adresată instanței străine, fiindcă aceasta ar semnifica dezinvestirea forțată a acelei instanțe printr-o încheiere interlocutorie a instanței române, ceea ce este inadmisibil.

În cazul admiterii excepției, soluția corectă ar fi, după caz, „suspendarea” – chiar din oficiu – a judecării până la soluționarea cererii de către instanța străină sau „dezinvestirea” instanței române – totdeauna numai la cererea părții – în profitul instanței străine.

În dreptul Uniunii Europene, art. 28 din Regulamentul nr. 44/2001 prevede că în cazul în care acțiuni conexe sunt pendinte înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior poate suspenda judecata. Dacă aceste acțiuni sunt pendinte în primă instanță, instanța sesizată ulterior poate, la cererea uneia dintre părți, să-și decline competența, dacă prima instanță sesizată are competență în acțiunea în cauză și dacă legislația internă permite conexarea acestor acțiuni.¹⁸

Apreciem că excepția conexității nu poate fi considerată un criteriu pozitiv general atributiv de competență. Ea este un incident procedural, care poate avea ca efect suspendarea judecării sau dezinvestirea instanței.

Ideea conexității apare și în cuprinsul altor texte din cod, precum art. 1065 alin. 2 sau art. 1073. În aceste împrejurări nu se solicită însă să fi fost sesizată o instanță străină, iar textele legale arătate operează strict pentru situațiile pe care ele le reglementează.

Dispozițiile art. 1076 C.proc.civ. credem că rămân aplicabile în circumstanțele în care investirea instanței străine se întemeiază pe încheierea de către părți a unei convenții privind alegerea forului, întrucât se evită, inclusiv în această eventualitate, pronunțarea unor soluții care nu ar putea să fie conciliate.

Dacă există însă mai mulți pârâți, iar reclamantul a încheiat cu unul dintre aceștia o convenție referitoare la alegerea unei instanțe străine, apreciem că prevederile art. 1067 C.proc.civ. au prioritate în raport cu cele ale art. 1065 alin. 2 C.proc.civ., deoarece în situația reglementată în cuprinsul celui de-al doilea text suntem doar în prezența unei competențe „derivate”.

În concordanță și cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene¹⁹, opinăm că excepția conexității ar putea fi ridicată și în cazul în care consecințele juridice ale celor două hotărâri ce s-ar pronunța în cauze nu se exclud mutual, nu doar atunci când – cum ne spune articolul comentat – „soluțiile nu ar putea fi conciliate”.

Cât privește „inconciliabilitatea”, s-ar putea constitui, firește, ca reper pentru precizarea sensului acesteia opinia Curții de Justiție: hotărârile nu ar putea fi conciliate „dacă antrenează consecințe juridice care se exclud mutual”²⁰.

În ce ne privește, pentru a nu fi afectat accesul părții la calea de atac, considerăm că excepția urmează să opereze atunci când cele două instanțe judecă în primă instanță.

* *Conf.univ., Facultatea de Drept a UBB Cluj-Napoca; sdeleanu@law.ubbcluj.ro.*

¹ Pentru opinii doctrinare și jurisprudențiale în această problemă, a se vedea: H. Gaudemet-Tallon, *Compétence internationale*, în vol. *Répertoire de procédure civile*, Dalloz, 2000–2, nr. 73 și urm.; Idem, *La prorogation volontaire de juridiction en droit international privé*, Dalloz, 1965; P. Mayer, *Droit international privé*, 6e édition, Monthcrestien, 1998, nr. 301. Cât privește chestiunile de fond ale clauzei atributive de competență, s-ar putea avea în atenție, ca ipoteze de discuție: legea contractului care cuprinde clauza atributivă de competență; legea proprie clauzei, detașată de contract; legea instanței desemnate; legea instanței care își revendică, în legătură cu acel litigiu, competența. (A se vedea, de asemenea: B. Audit, *Droit international privé*, Economica, 1997, nr. 384 și urm.). Potrivit art. 5 alin. 1 din Convenția de la Haga privind acordurile de alegere a forului, din 30 iunie 2005, instanța sau instanțele unui stat contractant desemnate în cadrul unui acord de alegere exclusivă a forului, au competența de a soluționa un litigiu căruia i se aplică acordul, cu excepția cazului în care acordul este nul de drept în conformitate cu legislația statului respectiv. Convenția de la Haga a fost semnată pentru Uniunea Europeană la 1 aprilie 2009, dar nu a intrat încă în vigoare.

² În acest sens, S. Zilberstein, *Procesul civil internațional*, Ed. Lumina Lex, București, 1994, p. 40.

³ O convenție prin care părțile ar stipula, de exemplu, că sunt competente instanțele de la sediul reclamantului va fi supusă reglementărilor art. 1067 C.proc.civ.

În legătură cu această problemă, art. 3 lit. a din cadrul Convenției de la Haga, din anul 2005, prevede că, printr-un acord de alegere exclusivă a forului, părțile pot să desemneze, în scopul soluționării litigiilor, „instanțele unui stat contractant ori una sau mai multe instanțe specifice ale unui stat contractant”.

Notăm, totodată, că în jurisprudența europeană s-a reținut, de pildă, într-o afacere, că reprezintă o clauză de alegere a forului valabilă cea prin care părțile conveniseră ca litigiul să fie rezolvat „în statul unde se găsește sediul principal al transportatorului”. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat că este suficient ca părțile să arate, în cuprinsul clauzei, elementele obiective asupra cărora s-au pus de acord în scopul alegerii instanței sau instanțelor cărora înțeleg să le aducă în atenție litigiile lor actuale ori eventuale, iar astfel de elemente pot să fie concretizate inclusiv prin luarea în considerare a unor circumstanțe specifice situației în cauză (hotărârea Curții de Justiție din 9 noiembrie 2000, C–387/98, par. 5 și 15).

⁴ Această concepție a fost susținută în dreptul nostru și în ambianța reglementărilor legale anterioare noului cod de procedură civilă (a se vedea, S. Zilberstein, op. cit., p. 41-42).

⁵ Corespunzător pct. 12 din preambulul Regulamentului Roma I, convenția prin care părțile conferă uneia sau mai multor instanțe dintr-un stat membru competența exclusivă de a judeca litigiile rezultate din contract este unul din factorii de care ar trebui să se țină seama pentru a stabili dacă a fost exprimată clar alegerea privind legea contractului. Formularea textului este nuanțată și, în orice caz, nu acreditează ideea că varianta inversă ar fi valabilă.

⁶ În raport cu cele menționate, considerăm că este discutabilă concepția corespunzător căreia fixarea de către părți a locului de executare a unei obligații ar putea reprezenta o convenție privind alegerea forului (pentru o astfel de analiză, în condițiile unui contract de navlosire, a se vedea, hotărârea Curții de Justiție a U.E. din 20 februarie 1997, cauza C–106/95).

⁷ În acest sens, hotărârea Curții de Justiție din 14 iulie 1983, cauza 201/82, par. 19.

⁸ A se vedea și I. Deleanu, S. Deleanu, Arbitrajul intern și internațional, Ed. Rosetti, București, 2005, p. 328-331.

⁹ Principiul arătat este reglementat în cuprinsul art. V par. 3 din Convenția de la Geneva, a art. 1118 C.proc.civ. român, în numeroase alte sisteme juridice, precum și în cadrul regulilor de procedură ale instituțiilor de arbitraj. În cuprinsul unor sentințe arbitrale el este considerat ca fiind un principiu al arbitrajului internațional sau este subsumat uzanțelor internaționale.

Invocarea autonomiei clauzei compromisorii poate justifica puterea tribunalului arbitral de a decide asupra propriei sale competențe, dar numai în cazul nulității contractului principal, nu și în situația în care este nulă însăși clauza compromisorie.

În dreptul european s-a reținut însă, în termeni globali, că instanța de judecată din statul membru unde, potrivit unei convenții de arbitraj, este situat sediul arbitrajului nu poate interzice unei persoane să angajeze sau să continue o procedură de judecată la o instanță din alt stat membru, în ipoteza în care convenția de arbitraj se aplică unui litigiu ce poate să fie supus dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Corespunzător poziției Curții de Justiție a U.E., problema valabilității și a întinderii convenției de arbitraj constituie pentru instanța de judecată sesizată o chestiune prealabilă asupra căreia respectiva instanță urmează să se pronunțe (în acest sens, hotărârea Curții de Justiție din 10 februarie 2009, cauza C-185/07, par. 19, 26-27, 33-34).

Recunoașterea priorității tribunalului arbitral în raport cu instanța de judecată, în situația în care arbitrii au fost primii sesizați, ar fi fost de natură să favorizeze desfășurarea arbitrajului internațional.

Nu numai că astfel se asigură respectarea principiului „competența competenței”, ci se ține seama, totodată, de prevederile art. VI par. 3 din Convenția de la Geneva care dispune că, în împrejurarea în care, înaintea oricărui recurs la o instanță de judecată a fost introdusă o procedură de arbitraj, instanțele judecătorești ale statelor contractante sesizate ulterior cu o cerere referitoare la același litigiu între aceleași părți sau cu o cerere în constatarea inexistenței, a nulității sau a caducității convenției de arbitraj, vor suspenda, afară de cazul în care există motive grave, judecata asupra competenței arbitrului până la pronunțarea sentinței arbitrale.

Este adevărat că art. II par. 3 din Convenția de la New-York, care obligă tribunalele statelor contractante, sesizate cu un litigiu privind o problemă asupra căreia părțile au încheiat o convenție de arbitraj, să îndrume părțile la arbitraj, la cererea uneia dintre ele, afară dacă nu constată că acea convenție este caducă, inoperantă sau nesusceptibilă să fie aplicată, nu recunoaște vreo prioritate arbitrului în raport cu instanța de judecată sesizată. Acest text a fost adus în atenție și de Curtea de Justiție a U.E. în cuprinsul hotărârii pronunțată în cauza C-185/07.

Totuși, art. 27 din Regulamentul nr. 44/2001 vizează numai situațiile de litispendență între „instanțe din state membre diferite”, iar în circumstanțele în care instanța de judecată din statul unde se află sediul arbitrajului consideră convenția de arbitraj ca fiind valabilă și nu anulează sentința arbitrală pronunțată pe temeiul acesteia, în statele ce au ratificat Convenția de la New-York operează o prezumție de regularitate internațională a sentinței arbitrale străine.

Pe de altă parte, recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate de instanțe din alte state membre se realizează în țările Uniunii Europene pe baza dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001.

Eventual, s-ar putea susține că art. 71 din Regulamentul nr. 44/2001 care stipulează că dispozițiile acestuia nu aduc atingere convențiilor la care statele membre sunt parte și care reglementează competența, recunoașterea sau executarea hotărârilor în anumite chestiuni speciale, ar putea să fie invocate pentru a se obține, în final, recunoașterea și executarea unei sentințe arbitrale. Care ar fi însă rostul deschiderii posibilității ca o instanță de judecată dintr-un stat membru să decidă că arbitrajul nu se poate desfășura pe temeiul convenției de arbitraj care este invocată de una din părți și că, în consecință, ea este abilitată, conform prevederilor Regulamentului nr. 44/2001, să se pronunțe în cauză?

¹⁰ A se vedea, inclusiv pentru doctrină și jurisprudență: H. Gaudemet-Tallon, op.cit., nr. 145.

¹¹ Inclusiv în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene s-a reținut, în legătură cu dispozițiile Convenției de la Bruxelles referitoare la instanța competentă să dispună măsuri provizorii sau conservatorii, că art. 24 din această convenție (art. 31 din Regulamentul nr. 44/2001) instituie o competență derogatorie ce are ca obiectiv evitarea unui prejudiciu care ar putea să fie determinat de durata lungă de desfășurare a procesului internațional asupra fondului. În contextul Convenției de la Bruxelles și a Regulamentului nr. 44/2001, regulile în materie vizează o situație de excepție în raport cu sistemul competenței internaționale organizat prin textele legale europene, ele interpretându-se, așadar, în sens restrictiv, iar criteriul „urgenței” poate să fie util în cadrul unei asemenea interpretări. În dreptul european, sintagma „măsuri provizorii și conservatorii” are o semnificație autonomă, fiind vorba de măsuri „menite să mențină o situație de fapt sau de drept, în scopul salvărdării drepturilor a căror recunoaștere este cerută judecătorului fondului litigiului” (în sensul arătat, hotărârea Curții de Justiție a U.E. din 28 aprilie 2005, cauza C-104/03, par. 11-13, 17 și 25).

¹² Pe baza art. 21 din Convenția de la Bruxelles (actualul art. 27 din Regulamentul nr. 44/2001), Curtea de Justiție a U.E. a hotărât că noțiunile folosite pentru a se stabili existența unei situații de litispendență au o semnificație autonomă (hotărârea Curții de Justiție din 8 decembrie 1987, cauza 144/86, par. 11).

¹³ State terțe care nu fac parte din AELS pot să adere, totuși, la Convenția de la Lugano, după cum reiese din prevederile art. 70 și 72 ale convenției.

Convenția de la Lugano din anul 2007 a înlocuit Convenția din anul 1988 (art. 69 din Convenția de la Lugano din anul 2007).

¹⁴ În dreptul Uniunii Europene această dificultate a fost rezolvată prin stipularea, în cadrul art. 30 din Regulamentul nr. 44/2001, a unor norme materiale uniforme.

¹⁵ În acest sens, a se vedea: H. Gaudemet-Tallon, op.cit., nr. 167.

¹⁶ Ibidem, nr. 170.

¹⁷ Pe larg, a se vedea: P. Lagarde, *Perpetuatio fori et litispendance en matière internationale*, în vol. *Mélanges D. Holleaux, Litec*, 1990, p.237 și urm. Autorul a propus ca acest principiu să fie înlăturat atunci când schimbarea circumstanțelor face să dispară baza competenței primului judecător sesizat.

¹⁸ În dreptul european noțiunea de conexitate este interpretată în mod autonom și în sens larg pentru a se asigura buna administrare a justiției (a se vedea, hotărârea Curții de Justiție a U.E. din 6 decembrie 1994, cauza C-406/92, par. 52-53).

- ¹⁹ Hotărârea Curții de Justiție din 6 decembrie 1994, cit. supra., par. 55 și 58. Excepția conexității a fost stipulată pentru a se evita hotărârile incoerente și contradictorii ale instanțelor, ea nefiind, așadar, limitată la situațiile în care hotărârile pronunțate ar conduce la consecințe juridice care se exclud mutual.
- ²⁰ De pildă, o hotărâre a unei instanțe prin care unul dintre soți este obligat să își îndeplinească față de celălalt soț sarcinile de întreținere pe care le implică căsătoria este „inconciliabilă” cu o hotărâre privind pronunțarea divorțului între acei soți (hotărârea Curții de Justiție a U.E. din 4 februarie 1988, cauza 145/86, par. 22). Prin urmare, noțiunea de „inconciliabilitate” are semnificații diferite în contextul conexității internaționale și în cazul refuzului recunoașterii unei hotărâri străine. Conexitatea internațională poate să opereze în ipoteza unor hotărâri care sunt susceptibile să fie executate separat.